

2002. március - **Interjú Kaiser Ottóval, az idei sajtófotó-kiállítás rendezőjével**

Március 16-án nyílik a Néprajzi Múzeumban a 20. Sajtófotó-kiállítás. A MÚOSZ fotóriporterek szakosztálya és a Magyar Fotóriporterek Társasága által kiírt pályázat idei bemutatója rendhagyó lesz, mert visszatekintésre, összehasonlításra is alkalmat nyújt. A 2001. évi termést reprezentáló háromszáz képen kívül az elmúlt húsz év legjobb sajtófotóiból is falra kerül kétszáz felvétel.

A „történelem előtti időkben”, a nyolcvanas évek második felében volt egy tiszavirág életű képes hetilap, amelyet alapítói a német Stern magazin hasonlatosságára építve terveltek ki. Viszonylag nagy formátum - és ami témánk szempontjából a legfontosabb -, főszerep az óriási fotóknak. Ezt az is jelezte, hogy a képszerkesztő, Féner Tamás a főszerkesztő helyettese volt. Ott láttam először, hogy a címlapot a dia kivetítésével tervezték.

Mint oly sok jó kezdeményezés, ez is befulladt. A Képes Hét rövid tündöklés után megszűnt. Cikkemet és fotómat őrzik sajtótörténeti lapjai. Kaiser Ottó fotóművész útja is - a Mai Magazin és a Magyar Ifjúság után - többek között ehhez a laphoz vezetett.

Az ismert fotós közel egy éve állt föl a Story képszerkesztői székéből. Alakulhatott volna rosszabbul is ez a „kirohanása”, de hála Istennek jó munkái vannak. Egy pécsi kiadóval működik együtt, különböző fotóalbumokat, kiadványokat készít.

– Ez tiszta művészet vagy alkalmazott fotográfia?

– Mindkettő. Az egyik albumban például a hazánkba akkreditált nagykövetek mutatják be kedvenc magyar tájait, városaikat, épületeiket. Fotózok egy várat, kastélyokat, palotákat bemutató könyvbe, készítek egy szőlő- és borenciklopédiát meg egy Magyarországról szóló albumot. A Nemzeti Színház nyitó előadásáról is készül egy könyv. A jelmezes főpróbáig fotózom végig a színház születését.

– Milyen a sokszázézes tömeglap képszerkesztőjének munkája?

– Egy bulvárlapnál el kell fogadni azokat a játékszabályokat, amelyek szerint egy ilyen típusú lap működik. Akkor nem leszel boldogtalan napról napra. Nemcsak kifizetődőnek kell lennie, hanem nyereséget is kell hoznia a lapnak. Egy darabig érdekelt ez a munka, de egy idő után a példányszám növelésének a kényszere rányomta bélyegét a képszerkesztésre is. Az én kísérletező vénám nem tűrte tovább, hogy hétről hétre csak „hamburgert” gyártsak. Hetente száz-kétszáz fotóval kellett megtölteni a lapot, számolatlanul átnézni fotók garmadáját, és egy-egy ügynökség sok száz vagy ezer ajánlatából néhányat kiválasztani, ez vitte el a mindennapi munka során az energia jelentős részét.

Kaiser Ottó nem tudott kibújni a bőréből, a kreatív művésznek szűk volt a sikeres hetilap képmezője. Emberünk otthagya a keze nyomát, bár ő nem ilyen nyomot akart hagyni maga után. Alkotóműhelyt szeretett volna létrehozni, de nem sikerült. A legnagyobb büszkesége a szerkesztőségi fotóarchívum megteremtése, mert eleinte csak fényképhalmok voltak, rendszer nélkül.

A fotósok mindennapi küzdelme a tervezőszerkesztővel a címlapnál csúcsosodik ki, amikor az alkotó viszontlátja a képét teletűzdelve felirattal. Szinte fizikai fájdalmat érez, ha látja, hogy portréját kemény, éles betűk szagatják keresztül-kasul. A művész ilyenkor vagy kénytelen-kelletlen kompromisszumot köt, vagy megpróbál tiltakozni. Kaiser Ottó szerint van egy határ, amit ő nem engedett átlépni. De a tervezők egy-egy túlkapása láttán elszomorodott. Második éve, hogy saját lábára állt a hazai sajtófotózás. Már ami az éves bemutatkozást jelenti. A World Press Photo tárlat kistestvéri státuszából napjainkra serdült ifjúvá vált ez a fotós műfaj

(is). Éppen ideje, hiszen ma már nem vagyunk bezárva kicsiny hazánk határai közé, nyitva a világ jó szemű fotográfusaink előtt. Csak legyen megbízó és/vagy pénz.

Az éretté vált szakma teljesítményét a közönség is nyugtázta. Tavaly ötvenháromezer látogató volt kíváncsi a hazai fotósok munkáira.

Kaiser Ottó, az idei kiállítás rendezője két megelőző évben zsűritag volt, belülről ismerte meg a pályázatok színvonalát, tartalmát.

- Örömmel tapasztaltuk, hogy számos pályán kívüli, nem hivatásos fotós is elküldte munkáit, s idén külön örömdetes volt, hogy nagyon sok fiatal pályázott. 254 alkotó összesen mintegy 2700 felvételét küldte be. Végül hetven szerző háromszáz fotóját választottam ki. Ebben az évben Munkácsi Márton emlékére további 50 kép, és a Raiffeisen Bank által meghirdetett Mosollyal könnyebb című pályázatból szintén 50 fotó kerül falra. Így összesen mintegy 600 képet tekinthetnek meg a látogatók a múzeum kilenc termében.

– Milyen szempontok alapján válogattál?

– Egyetlen szempont a minőség volt. Ez így túl egyszerűnek tűnik, holott nagyon sok fejtörést okozott ennek a hatszáz képnek a kiválogatása. Ha a szerző teljes sorozatát nem is tudjuk falra tenni, legalább egy-egy darabját ízelítőül bemutatjuk.

– Idén mely kategóriák kínálatát tartod erősnek?

– A portrét és a riportot. Gyengébbre sikerültek a hír- és a természet kategória fotói.

A sajtófotósok mások helyett is vetik vigyázó szemüket a mai (magyar) valóságra. Aki éli robotos-dolgos városi mindennapjait, annak fogalma sincs, miként robotolnak-dolgoznak, akárcsak néhány kilométerre tőle, egy-egy völgybe szorult zsákfaluban. Akit a gondviselés eddig a tenyerén hordott, és nem ismerte meg a mentőautót belülről, az nem is képzelheti a mentősök irigylésre egyáltalán nem, de tiszteletre annál inkább méltó, áldozatos munkáját. Akit éppen hogy meglegyintett a boszniai és jugoszláviai háború vihára, annak hihetetlennek tűnik az afganisztáni kegyetlenség, nyomor és nélkülözés. Kokó ringbéli drámájáról is többet mondanak a szigorú fotók, mint a tévéközvetítés. Ezekről a szinte zárt világokról tudósítanak a fotós kollégák objektívjeik segítségével szubjektíven. Mert bármennyire is rideg tárgyyszerűséggel rögzíti a fényt az ezüstvegyület vagy az elektronika, a témaválasztás személyfüggő. Sokatmondóan beszél az alkotóról. Ez a fotósok exhibicionizmusa. Még ha nem is tudják.

- Túl sok a legömbölyített dolog és a fülbemászó sláger az életünkben - vallja Kaiser Ottó. - Szükség van arra, hogy egy kicsit megmutassuk az élet érdekes részét is.

– A sajtófotósok nem létezhetnek, ha nem élelmesek. A ló másik oldalát a gátlástalan paparazzók jelentik. Hol a jó ízlés határa?

– Erre nagyon nehéz válaszolni. Robert Capa világhírű felvétele, a Milicista halála is egy rendkívül intim jelenet: a gyilkos találat megörökítése. Biztos, hogy kell határt szabni, de erre nem lehet mindig, minden hol egyformán érvényes szabályt alkotni. **Zétényi Zoltán**